

Νικ. Δ. Δημητριάδη, 'Ανατομία τῆς Ρητορικῆς. Ἡ «διαφωνία» Πλάτωνος καὶ Ἰσοκράτους. Ἀθήνα, 1983. Σελ. 182.

Ὁ συγγραφεὺς ἐρευνᾷ τὴν ἔννοιαν τῆς ρητορικῆς καὶ τὰς περὶ αὐτῆς ἀντιλήψεις τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἰσοκράτους. Τὸ ζήτημα καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἀπασχόλησεν ἐπανειλημμένως τὴν φιλολογικὴν ἔρευναν. Ὁ συγγρ. διαπιστώνει, μετὰ ἐνδελεχῆ ἐξέτασιν τῶν κειμένων, ὅτι ὁ Πλάτων ὑπεστήριξε τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ρητορικῆς, ἐφόσον αὐτὴ μεταχειρίζεται μεθόδους ἀντιβαινούσας εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ σκοπούσας εἰς ἐξαπάτησιν τοῦ ἀκροατοῦ δι' ἐπιδειξίας τεχνικῆς καὶ ἀποφυγῆς διατυπώσεως τῆς ἀληθείας· ἐνταῦθα πρόκειται περὶ δημιουργοῦ πειθοῦς, «ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἄδικον». Ὁ Ἰσοκράτης προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ πραγματικὴ ρητορικὴ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς καταστρεπτικὰς ἐνεργεῖας ἀνθρώπων ὡς οἱ ἔριστικοί· τούναντιον, ἡ ρητορικὴ εἶναι ἄξιον νὰ ἀποκαλῆται «τέχνη», ἐφόσον ἀπαλλαγῆ ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα τὰ ὁποῖα τὴν συκοφαντοῦν. Ἰδανικὸν ἄτομον διὰ τὸν Ἰσοκράτη εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀξιοποιήσῃ τὰ φυσικὰ αὐτοῦ προτερήματα, ἀσκοῦν αὐτὰ ὥστε «παιδευθῆναι καὶ λαβεῖν τὴν ἐπιστήμην» καὶ «ἐντριβῆ γενέσθαι καὶ γυμνασθῆναι περὶ τὴν χρεῖαν καὶ τὴν ἐμπειρίαν». Εὐστόχως ὁ συγγρ. συνάγει, ὅτι «ὁ Πλάτων θέλει νὰ γνωρίσῃ ἐπιστημονικὰ κάθε λεπτομέρεια τοῦ ἀντικειμένου καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιδίωξις εἶναι γι' αὐτὸν ἡ βάση μιᾶς «τέχνης». Τὸ πῶς καὶ με ποιά μέσα θὰ ἐπιτευχθῆ τοῦτο εἶναι δευτερεύουσας σημασίας· ὁ σκοπὸς τῆς προσπάθειας αὐτῆς εἶναι καλὸς μόνον ἂν ἡ φύσις τοῦ ἀντικειμένου γίνῃ, με κρυστάλλινη διαύγεια, γνωστῆ. Γιὰ τὸν Ἰσοκράτη ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ βασικὴ ἐπιδίωξις γιατί ἡ γνώσις τοῦ ἀντικειμένου θεωρεῖται δεδομένη, ἐφ' ὅσον κανεὶς ξέρει ἀπὸ τι ἀποτελεῖται τὸ ἀντικείμενον καὶ πῶς λειτουργεῖ» (σελ. 129). Ὁ συγγρ. εἶναι ἀξιέπαινος διότι με κριτικὸν πνεῦμα καὶ προσεκτικὴν χρῆσιν τῶν πηγῶν καὶ τῆς βιβλιογραφίας ἠρεῦνησε τὸ ὑπ' ὄψιν θέμα καὶ συνέγραψε χρήσιμον ἔργον διὰ τοὺς σπουδάζοντας τὴν ἀρχαίαν ρητορικὴν, εἰδικώτερον δὲ διὰ τοὺς συναδέλφους τοὺς διδάσκοντας ρητορικὰ κείμενα εἰς τὴν Μέσην καὶ Ἀνωτάτην Παιδείαν. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ βιβλίου ἔχει γίνῃ μετὰ προσοχῆς, διέφυγον ὁμοῦς τῆδε κάκεισθε τυπογραφικὰ σφάλματα. Εἰς τὴν βιβλιογραφίαν περιέργως ἀναμείγνυνται πληροφορίαι συντεταγμέναι ἀγγλιστί (π.χ. σελ. 172 *ISOCRATIS OPERA OMNIA edited by E. Drerup*, ἢ *RHETORES GRAECI ed. Christianus Walz, 9 vol. Stuttgart and elsewhere Cottae et al.*), ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ βιβλιογραφίας προσηρτημένης εἰς βιβλίον ἀγγλοῦ συγγραφέως! Δὲν εἶδομεν ἀναγραφομένην μεταξὺ τοῦ κειμένου ἢ τῆς βιβλιογραφίας τὴν σημαντικὴν μελέτην τοῦ H. Wersdörfer, *Die philosophie des Isokrates im Spiegel ihrer Terminologie*, Leipzig, Harrassowitz, 1940.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἀγνησίλου Περιστεράκι, Δίκτυς ὁ Κρής, ἐν Ἀθήναις 1984, σελ. 137.

Ἡ περίοδος τῆς διηγηματικῆς μυθογραφίας ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδον ἐκ τοῦ πόθου τῆς ἐξεικονίσεως τῶν παναρχαίων γεγονότων. Ἐπειδὴ ἡ Ἱστο-